

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **M.B.**

skazanego z art. 156 § 3 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 21 marca 2025 r.

sygnalizacji wskazującej na konieczność wyłączenia z urzędu sędziego

M.B. od udziału w sprawie III KO 182/24,

na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art.42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1

Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

stwierdzić, że sędzia M.B. jest z mocy prawa wyłączona od udziału w sprawie Sądu Najwyższego o sygn. III KO 182/24.

UZASADNIENIE

W dniu 23 października 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął „wniosek” skazanego M.B., stanowiący w rzeczywistości sygnalizację potrzeby wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 8 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 21/22. Pomimo skomprimowanej treści nie może budzić wątpliwości (odczytując znaczenie czynności procesowej według treści złożonego oświadczenia – art. 118 § 1 k.p.k.), że merytoryczną podstawą tego wniosku jest udział w składzie orzekającym Sądu

Apelacyjnego osób powołanych na urzędy sędziów tego Sądu na wnioski Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej ustawa o KRS z 2017 r.).

Sprawa ta, zgodnie z imienną listą sędziów Izby Karnej, przydzielona została do referatu SSN W.W., który zarządzeniem z dnia 30 stycznia 2025 r. wyznaczył termin posiedzenia na dzień 12 marca 2025 r., proponując uzupełnienie składu Sądu Najwyższego o sędziów SN J.G. i M.L., przewidzianych w planie sesji na marzec 2025 r. do orzekania w tym dniu na rozprawie/posiedzeniu wspólnie z sędzią referentem. Zarządzeniem z dnia 19 lutego 2025 r. osoba pełniąca funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Karnej zmieniła ten skład poprzez zastąpienie wskazanych wyżej sędziów, poza sprawozdawcą, na sędziów M.B. i J.B.

Zarządzeniem z dnia 12 marca 2025 r. SSN W.W. jako sędzia sprawozdawca oraz członek składu orzekającego wyznaczonego do rozpoznania sygnalizacji zawartej we wniosku skazanego, celu zagwarantowania stronie prawa do sądu, stwierdził istnienie okoliczności dających podstawę do wyłączenia z urzędu członka składu orzekającego sędzi M.B. (art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Nie można odmówić zasadności zawartej w powołanym wyżej zarządzeniu sygnalizacji sędziego sprawozdawcy wskazującego na okoliczności, które powinny spowodować wyłączenie z urzędu, od udziału w rozpoznaniu sprawy zawisłej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt III KO 182/24, sędzi M.B.

Zgodzić należy się z argumentacją, że orzekanie przez wyżej wymienioną w przedmiocie wznowienia z urzędu postępowania w oparciu o przesłankę z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a związaną z faktem brania udziału w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie osób powołanych na urząd sędziów tego Sądu w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., w sytuacji, gdy sędzia M.B. uzyskała swoją nominację do sądu (wcześniej była prokuratorem) w tożsamej procedurze, stanowiłoby naruszenie zasady *nemo iudex in causa sua*.

Co więcej, w stwierdzonym w tej sprawie stanie procesowym wyłączenie sędziego M.B. powinno nastąpić *ex lege* na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Ratio legis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. jest czytelne i – w myśl zasady *nemo iudex indoneus in propria causa* – sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego, w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków. Nie chodzi przy tym jedynie o te ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, które *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (zob. J. Kosonoga (w:) R. A. Stefański S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1 – 166, Warszawa 2017, tom I, s. 550). Trudno o bardziej jednoznaczny przykład tego rodzaju sytuacji niż ten, w którym sędzia Sądu Najwyższego powołany w niekonstytucyjnym trybie, ma oceniać zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z uwagi na udział w składzie orzekającym Sądu drugiej instancji osoby powołanej również z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa nie będącej organem tożsamym z tym, który przewidziany jest w art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skoro, pomimo rzucających się w oczy okoliczności, o których mowa wyżej, ani sama sędzia nie złożyła oświadczenia o jakim mowa w art. 42 § 2 k.p.k., chociaż wcześniej inni sędziowie wnioski oparte przynajmniej o przepis art. 41 § 1 k.p.k. składali (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2022 r., IV KO 100/22 [na wniosek sędziego I.Z.]; z dnia 19 maja 2022 r., V KO 38/22, z dnia 7 lipca 2022 r., V KO 60/22 i z dnia 9 sierpnia 2022 r., I KO 73/22 [na wnioski sędziego A.B.]; z dnia 29 marca 2022 r., II KO 27/22, z dnia 9 czerwca 2022 r., IV KO 49/22, z dnia 14 czerwca 2022 r., I KO 59/22 i z dnia 15 czerwca 2022 r., V KO 22/22 [na wnioski sędziego M.M.]; z dnia 28 lipca 2022 r., IV KO 88/22 i z dnia 9 sierpnia 2022 r., I KO 73/22 [na wnioski sędziego P.K.]), a stosownych decyzji nie podjęła też osoba pełniąca funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Karnej, która nie tylko nie wdrożyła procedury wyłączającej z mocy prawa sędziego M.B. od orzekania w niniejszej sprawie wznowieniowej, lecz wręcz sama wskazała ją do składu orzekającego Sądu Najwyższego, wyłączenie z urzędu tej sędzi i to w trybie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. – a więc z mocy prawa – stało się koniecznością, dla zapewnienia stronie prawa do rzetelnego procesu w rozumieniu

art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 lutego 2025 r., II KO 105/24 – KRI 792).

Z tych względów postanowiono jak na wstępie.

SSN (Tomasz Artymiuk)

[WB]

[a.ł.]